

Obsah

Na úvod	9
Poválečný labyrint	17
Otevřené rány	17
Ztráta britské kontroly nad Íránem	47
Bloudění arabské rovnováhy sil	61
Stát bez hranic	80
Rozpad regionální stability	107
Nezvyklá spojení	108
Mezi Prahou, Gazou a Bandungem	136
„Ruský kanál“ a blokáda Tíránské úžiny	152
Válečná mračna na obzoru	166
Od krachu plánu ALPHA ke znárodnění Suezského průplavu	186
Rozdělená diplomacie	186
Francouzská karta	209
Hazardní partie na státní úrovni	226
První velká konfrontace	238
Diplomacie versus strategie v předvečer války	257
Od znárodnění průplavu ke konferenci v Londýně	257
Plán MUSKETEER REVISE a zrod francouzsko-izraelské aliance ...	294
Dohody ze Sèvres a východoevropská krize	314
Konec diplomacie	326
Dvě podivné války	336
Operace KADEŠ – izraelské rozpaky	336

Operace KADEŠ – izraelský triumf	371
Poslední snahy o odvrácení invaze	399
Operace MUSKETEEER.....	432
Evakuace	463
Poznámky k jednotlivým kapitolám	488
Přílohy	
I. Odhadovaná síla arabských armád a policie 1952	511
II. Srovnání výzbroje zemí Středního východu v květnu 1955 (před dodávkami z východní Evropy)	512
III. Poměr sil mezi Egyptem a Izraelem na konci roku 1955	513
IV. Organizace záloh britské armády 1956	514
V. Rámcová dislokace egyptské armády v říjnu 1956 (neúplná rekonstrukce)	515
VI. Bojová sestava izraelské armády pro operaci KADEŠ (neúplná rekonstrukce)	517
VII. Operační síla izraelského a egyptského letectva v předvečer operace KADEŠ	518
VIII. Britsko-francouzský velitelský systém pro operaci MUSKETEEER, platný od srpna 1956.....	519
IX. Spojenecké invazní síly (Task Force) v operaci MUSKETEEER (Varianta TELESCOPE).....	520
X. Odhadované ztráty v suezsko-sinajské válce 1956.....	521
XI. Přehled krycích názvů plánů a operací, zkratk a názvů orgánů a organizací	522
Seznam použitých pramenů a literatury.....	526
Portrét autora	552

Mocenské hry států se od ostatních forem soupeření dosti liší, neboť v dlouhodobé perspektivě tu vlastně neexistují vítězové, ale jen porážení. Cílem každého hráče není proto ani tak výhra, jako vyhýbání se prohře. Všichni hráči mají přitom jediný společný cíl – udržet hru v chodu. Alternativou dalšího pokračování hry je totiž válka.

*Zakarijá Muchí ad-Dín na egyptské vojenské akademii
v květnu 1962*

Na úvod

Události, které vyvrcholily v podzimních měsících roku 1956, zanechaly v paměti národů východní a západní Evropy odlišný, byť v mnohém přece jen blízký obraz. Pozornost obyvatel střední Evropy byla pochopitelně soustředěna na přechodné oslabení sovětské kontroly nad Polskem a Maďarskem, ale neochota USA jakkoliv se angažovat mocensky ve prospěch tamních protikomunistických sil ve chvíli osudové zkoušky vyvolala šok, který na několik desetiletí ovlivnil vývoj v celé oblasti. Obyvatelstvo Francie, pohlcené problémy v Indočíně a Alžírsku, stejně jako Britové sledující s údivem rozpad britského vlivu v Asii a pak hlavně v arabském světě, brali dění ve východní Evropě spíše jen na vědomí. Hluboké zklamání z americké neochoty podpořit vlastní spojence a jejich zájmy i uprostřed studené války přišlo až s jistým odstupem za suezské krize. I tady ale šlo o hořkou zkušenost, kterou v sobě nesly i příští generace politiků.

Byl to bezpochyby jeden z důvodů, proč se na rozdíl od mnoha mladších světových krizí pozornost k událostem z let 1955–57 stále vracela. Dalším bylo určitě stálé rozrůstání pramenné základny, které trvá do dnešních dnů, a tak se téměř se železnou pravidelností objevují každé desetiletí nové edice, vědecké konference a analytické i shrnující publikace, které přinášejí dílčí poznatky a nové interpretace.

Historiografie suezské krize prodělala dramatický vývoj, jehož předěly byly desáté, dvacáté a třicáté výročí událostí. Pro letmé srovnání postačí např. nahlédnout do knihy *M. a S. Brombergerových* z roku 1957, dále do knihy *Hugh Thomase* z roku 1966 a do prací *S. Kylea* a *W. S. Lucase*, otištěných 1991. První je v zásadě novinářskou záležitostí, napsanou pro rychlý odbyt a založenou na rozhovorech převážně s francouzskými účastníky dění. Thomas ještě neměl přístup k vládním archivům, ale mohl vyzpovídat vysoce postavené britské politické činitele, včetně Selwyna Lloyda. Práce Kylea a Lucase už se pevně opírají o studium ar-

chivních pramenů, a to jak amerických, tak britských, které byly historikům zpřístupněny 1987.

Spory o postup interventů začaly už v první „novinářské“ fázi. Práce *Paula Johnsona* z roku 1957, která byla britskou paralelou knihy M. a. S. Brombergerových, byla ihned napadena *T. E. Utleyem*, ale argumenty obhájců byly jen chabé a vášně z krize dosud převládaly. Projevilo se to i v ostrých útocích na A. Edena v knize *Randolpha Churchilla* z roku 1959, na něž bývalý premiér reagoval 1960 vlastními pamětmi. *A. Eden* popíral jakoukoliv účast na diplomatickém spiknutí (a na tomto stanovisku setrval až do své smrti 1977) a vinu za neúspěch své politiky svaloval na jiné britské politiky, na Francouze, ale hlavně na Američany. Velkým kamenem úrazu Edenových pamětí je, že sice komentují řadu okolností, ale klíčové epizody (např. setkání s francouzskými emisary Gazierem a Challem v Checquers v říjnu 1956) tu chybí. *Dwight D. Eisenhower* ve svých dvoudílných pamětech z let 1963 a 1965 hájil nejen svou vlastní politiku, ale také svého státního tajemníka Johna Fostera Dullese, jenž zemřel 1959 a žádné vzpomínky nezanechal. První kritický pohled z bližšího prezidentova okolí přinesl 1965 *Emmet Hughes*, jeden z pisatelů Eisenhowerových projevů, jenž vyčítal prezidentovi nedostatečnou připravenost, zaujatost a Dullesovi navíc ideologickou zmatenost. Zatímco bývalý zastupující státní podtajemník *Robert Murphy* zůstal 1964 ve svých pamětech loajální, *Herman Finer* podpořil ve stejném roce mnohé Edenovy argumenty a byl vůči Dullesovi značně kritický.

Ve Velké Británii vznikly v první polovině šedesátých let vynikající přehledy diplomatických, vojenských a domácích aspektů suezské krize, jejichž autory byli *Erskine Childers* (1962), *A. J. Barker* (1964) a *Leon D. Epstein* (1964). Jejich výklad byl vesměs přímočarý, opíral se o vnější logiku dění a o nějakých „skrytých aspektech“ událostí neuvažoval, prostě proto, že je nemohl dostatečně zdokumentovat. Teorie francouzsko-izraelsko-britského diplomatického spiknutí však od „novinářské fáze“ přežívala a opatrné náarážky klíčových osobností ji čas od času přižívovaly. Paměti lorda *Kilmuir*a z roku 1964 byly v tomto směru typické, neboť se opatrnými poznámkami snažil prezentovat britskou politiku v co nejlepším světle. Kanadský autor *Terence Robertson* se naopak při svém široce koncipovaném přehledu zákulisní diplomacie z roku 1964 otázce spiknutí nemohl a ani nechtěl vyhnout. Technicky to nebylo možné ani v přípa-

dě knihy náčelníka izraelského Generálního štábu *Mošeho Dajana* (hebrejská verze 1965, anglická 1967) a Ben Gurionova životopisce *Michaela Bar-Zohara* (1967). Snaha minimalizovat informace o „delikátních“ jednáních nicméně zůstávala.

Výraznější posun nastal až u příležitosti 10. výročí krize. *Hugh Thomas* (1966) vyšel z rozhovoru s vysoce postavenými osobnostmi, včetně Selwyna Lloyda a Christiana Pineaua, a odhalil, jak Lloyd cestoval do Paříže a dojednal spikleneckou dohodu známou jako protokol ze Sèvres. Televizní seriál BBC s názvem *Ten Years After* a kniha BBC na totéž téma, napsaná *Peterem Calvocoressim* a *Anthonyem Moncrieffem*, identifikovaly některé z osob, které Thomasovi poskytly informace, a připojily interview s Násirem. Sir *Anthony Nutting*, jenž rezignoval kvůli Suezu na funkci státního ministra při Foreign Office, ve svých provokativních pamětech z roku 1967 tajnou dohodu potvrdil. Situace zašla tak daleko, že Whitehall pověřil kabinetního tajemníka sira Burkeho Trenda a stálého tajemníka Foreign Office sira Paula Gore-Bootha, aby zabránili zveřejnění Nuttingovy knihy, ale marně.

Rozpory na Foreign Office potvrdil i výběr z pozůstalosti sira *Piersona Dixona* (1968), obsahující cenný materiál o jednáních v OSN a nejednoté názorů na použití síly. Tento profesionální diplomat se navíc netajil osobním nesouhlasem jak s právním, tak morálním zdůvodňováním operace MUSKETEER. *Geoffrey Mac Dermott*, styčný důstojník mezi Foreign Office a MI6, podal jako první zprávu o činnosti britských zpravodajců v Egyptě, autorem knihy o podobné činnosti Američanů byl *Miles Copeland* (1969).

Korespondent *The New York Times* v Londýně za suezské krize *Kenneth Love* (1969) vycházel rovněž z velkého množství rozhovorů a jeho práce byla tentokrát kritická jak k britské, tak americké politice. Vzpomínky francouzských vojáků, jmenovitě generála *Maurice Challea*, generála *Andrého Beaufrea* a generála *Paula Elyho*, reagovaly pochopitelně na britská obvinění ze „zrady“, ale současně přinesly nové detaily o spolupráci s Izraelem a tajných rozhovorech obou stran dlouho před vypuknutím vlastní krize. Dodnes nejlepší přehled vojenské dimenze britsko-francouzské intervence v Egyptě přinesli 1970 *Roy Fullick* a *Geoffrey Powell*, s dílčími francouzskými korekcemi jejich výkladu přišel až o osm let později generál *Jacques Massu*.

Sedmdesátá léta byla ve znamení pokračujících omluvných pamětí různé kvality, k nimž chyběly začasťe širší obecnější studie o náhodně zmínovaných problémech. 1970 přišel s takovými pamětmi bývalý britský velvyslanec v Káhiře *Humphrey Trevelyan*, 1971 následovaly vzpomínky *Harolda Macmillana*, Edenova nástupce v křesle premiéra. Macmillanovy poznámky se jen letmo dotkly hospodářských a finančních aspektů krize a o proměnách autorových postojů pomlčely. Vzpomínky lorda strážce pečeti v době Suez R. A. (RAB) *Butlera* (1971) naznačují údajné autorovy problémy se svědomím, které však později uvolněné dokumenty nikterak nepotvrdily. Britský velvyslanec ve Francii *Gladwyn Jebb* (1972) se zase nedokázal ani po sedmnácti letech smířit s tím, že nebyl v říjnu 1956 přizván ke klíčovým rozhovorům v Paříži, a tvrdil, že Eden obcházel Foreign Office. *Lord Gore-Booth* (1974) dokonce naznačoval jistou „revoltu“ diplomatického aparátu, projevující se občasnými protesty.

Mezitím přicházely další informace z amerických, izraelských a francouzských zdrojů. Pokusy *M. Gukina* (1972) a *T. Hoopesa* (1973) byly jen jistými náběhy k solidnější biografii amerického státního tajemníka, ale už o pouhý rok později přišel zlom. *Townsend Hopes* (1974) svým dobře dokumentovaným a komplexním portrétem J. F. Dullese znovu potvrdil, že nikoliv Eisenhower, ale Dulles byl hnací silou americké politiky v suezské krizi, třebaže se prezident snažil o opak. *Chester L. Cooper* (1978) se zase poprvé dotkl neshod, jaké v postoji k britskému spojenci panovaly mezi americkými diplomaty. Izraelský velvyslanec v USA *Abba Eban* se ve svých vzpomínkách z roku 1976 věnoval odlišné perspektivě událostí ve Washingtonu z většího odstupu a jiného zájmového zaměření. Když se 1978 odhodlal zveřejnit své paměti *Christian Pineau*, učinil tak s nebyvalou otevřeností a plným průchodem svých emocí jak vůči Násirovi, tak Edenovi. Vzpomínky *Abela Thomase* (1978) byly ve srovnání s tím mnohem zdrženlivější a vyváženější, ale neméně pozoruhodné. Jednoznačně nejlepší jsou z tohoto přívalu memoárů přesto paměti bývalého britského ministra zahraničí *Selwyna Lloyda* (1978), a to navzdory skutečnosti, že autor, ač sám právník, předkládá v otázkách mezinárodního práva značně sporná stanoviska. Jen okrajovou hodnotu mají naopak vzpomínky čelného operativce CIA *Kermity Roosevelta* (1979), omezující se převážně na akce v Íránu. Pozornost vzbudily spíše tím, že byly krátce po vydání na zákrok úřadů staženy z trhu.

Pro americkou produkci byly charakteristické dvě okolnosti. První byly nebývale rozsáhlé oficiální edice úředních dokumentů v čele s *Foreign Relations of the United States*, které nemají ve srovnání s jinými zeměmi obdoby. Druhou byla mimořádná sebestřednost, která zatěžovala většinu biografii a monografií na Evropu nezvyklou mírou pozornosti věnované domácím poměrům. V USA se širší debaty o Eisenhowerově rozhodování dotkly také Suez. Na základě deklasifikovaných dokumentů vznikly na prahu osmdesátých let hned tři relevantní knihy. První z nich napsal *Donald Neff* (1981), druhou *Stephen Ambrose* (1982) a třetí *Blanche Cooke* (1981). *David Carlton* (1981) zase využil zpřístupněné archiválie v Eisenhower Library k tomu, aby analyzoval americký podíl na hledání Edenova nástupce ve vedení britského kabinetu. Značným přínosem byly také deníky labouristického předáka *Hugh Gaitskella* (1983) a pozoruhodný Mountbattenův životopis z pera *Philipa Zieglera* (1985), umožňující nahlédnout do způsobu myšlení Prvního námořního lorda. Carltonův kritický pohled na Edena se přitom velkou měrou shodoval s údaji *Evelyna Shuckburgha*, Edenova soukromého tajemníka 1951–54 a státního podtajemníka pro středovýchodní záležitosti na Foreign Office 1954–56. Shuckburghovy zkrácené deníky byly publikovány ke třicátému výročí krize 1986. Téhož roku vyšly rovněž editované deníky Edenova tiskového tajemníka *William Clarka* (1986), které hodně vypovídají o Edenových problémech s kabinetem a s USA, ale také o snaze manipulovat média. *Douglas Dodds-Parker*, parlamentní státní podtajemník na Foreign Office 1956, vypovídá ve vzpomínkách z roku 1986 rovněž o propagandě a významu, jaký jí vláda přičítala. Konzervativní poslanec *Robert Rhodes James* prezentoval 1986 svůj Edenův životopis jako „autorizovaný“ a pokoušel se jím oponovat vysoce kritické práci D. Carltona. Nebyl úspěšný, neboť se jednak příliš nekriticky spoléhal na Edenovu pozůstalost (*Avon Papers*), jednak své sympatie povýšil na hlavní východisko výkladu. Rovněž biografie R. A. Butlera, zveřejněná 1987 *Anthony Howardem*, byla, pokud šlo o Suez, velkým zklamáním a málo zajímavého přinesl v tomto směru i *John Campbell*, životopisec Edwarda Heatha (1985).

Richard Lamb byl prvním autorem, který už 1987 využil právě uvolněné britské vládní dokumenty z Public Record Office. Jeho kniha přinesla mnoho nových detailů, ale přílišný spěch, s jakým byla napsána, přinesl i mnoho faktografických a analytických omylů. V té chvíli přispěli poně-

kud opožděně svým dílem do proudu paměti také významní Egypťané, jmenovitě *M. H. Hajkal* (1986) a diplomat *M. Fawzí*. Tou dobou začali časopisecky otevírat nové otázky strategického, diplomatického a zpravodajského charakteru mladí badatelé jako *Anthony Gorst*, *W. S. Lucas* nebo *Raymond Cohen*. 1988 vystoupil znovu na scénu *David Carlton*, aby prezentoval jednu z dosud nejlepších prací o suezské krizi a odhalil v ní roli H. Macmillana. Ve stejném roce shodou okolností vyšel i první díl oficiálního Macmillanova životopisu od *Alistaira Hornea*, ale podobně jako předtím Robert Rhodes James, byl také Horne příliš fascinován Macmillanovou pozůstalostí (*Macmillan Papers*) a materiály v PRO většinou ignoroval. Osudy britské libry v suezské krizi je proto lépe sledovat ve stati *Lewise Johnmana* ve sborníku vydaném 1989 A. Gorstem, L. Johnmanem a W. S. Lucasem. V témže roce publikoval *D. R. Thorpe* i svůj životopis Selwyna Lloyda, vcelku zdařilý a vyvážený.

Britsko-americké diplomatické zákulisí krize rozebírali 1989 časopisecky *H. W. Brands*, *Ayesha Jalalová* a *William Roger Louis*, k postavě J. F. Dulles se v témže roce vrátil opět *Richard Immerman*, jenž uspořádal k danému tématu pozoruhodný sborník statí. Práce egyptského autora *Mohammeda Abd al Wahab Sayed-Ahmeda* o Násirovi a americké politice 1952–56 vyšla rovněž 1989 a je vlastně jedinou významnou historickou studií k tomuto problému z egyptské perspektivy.

Na prahu devadesátých let nastal čas retrospektiv a speciálních studií na bázi zcela nových zdrojů. Otevřel je nejprve časopisecky *Yigal Sheffy*, který zpracoval 1989 egyptské vojenské materiály ukořistěné izraelskou armádou 1956 na Sinaji a další „průlomové“ statě pak uspořádali 1990 do dvou sborníků *W. R. Louis* spolu s *Rogerem Owenem* a *Selwyn Ilan Troen* a *Moshe Shemesh*. Oba sborníky přispěly hlavně k dosavadním znalostem o vztahu Izraele s arabskými a západními zeměmi. Práce *Davidy Devereux* (1990) zase umístila suezskou krizi do širšího kontextu britského strategického plánování, podobně jako sborník studií vydaných 1990 *Anne Deightonovou*. *Peter Hahn* vydal 1991 pozoruhodnou monografii o vztazích USA a Velké Británie s Egyptem 1945–56 a ve stejném roce *Diane Kunzová* poprvé zpracovala v komplexním pohledu hospodářskou diplomacii kolem suezské krize. 1991 vyšly také dvě mimořádně obsáhlé a fundamentální monografie o suezské krizi z pera britského historika *Keitha Kylea* a člena mladší generace historiků *Scotta Lucase*. Archivní dokumen-

ty v té chvíli už vypovídaly natolik jednoznačně, že *Steven Freiburger* mohl 1992 prezentovat suezskou krizi jako další příklad amerického uzurpování někdejších britských pozic na Středním východě.

1993 posunula práce *I. Alterase* na bázi izraelských a amerických archivů vpřed naše znalosti o vývoji vzájemných americko-izraelských vztahů a příval netradičních informačních zdrojů pokračoval. Počátkem devadesátých let začala britská vláda pod tlakem tzv. Waldegraveovy iniciativy uvolňovat některé dokumenty, které byly rozhodnutím z roku 1987 ještě blokovány. *Richard Aldrich* tak mohl 1994 časopisecky zpracovat některé aspekty, týkající se britsko-americké zpravodajské spolupráce. 1995 prezentoval *C. C. Kingseed* jedinou moderní práci výlučně zaměřenou na postoje D. D. Eisenhowera k suezské krizi. Z toho důvodu ji lze považovat za mimořádnou, i když je zpracována takřka výhradně z materiálů Eisenhower Library, Abilene, Kansas a není dostatečně konfrontována s dokumenty v National Archives ve Washingtonu.

Druhá polovina devadesátých let byla ve znamení snah o začlenění dosavadních poznatků do širších syntéz. Touto cestou se 1996 vydal *R. Owendale*, ale souběžně pokračovalo i zpracování dílčích otázek. *Tony Shaw* např. 1996 zveřejnil pozoruhodnou monografii o britské propagandě, zatímco *Anthony Gorst* spolu s *Lewisem Johnmanem* vydali 1997 komentovaný výběr dokumentů k suezské krizi, mimořádně užitečný pro všechny, kdož nemají přímý přístup k archivům. Podobným způsobem postupoval i *Avi Shlaim*, který 1997 shrnul všechny stávající znalosti o protokolu ze Sèvres. Velký průlom způsobila kniha *M. Golaniho* (1998), jenž s použitím izraelských archivů poprvé podrobněji nastínil dlouhodobou genezi francouzsko-izraelské vojensko-politické aliance. Stále větší pozornost poutaly rovněž důsledky suezské krize v delší perspektivě. Prvním dílem tohoto typu byla v roce 2000 kniha *R. Takehyho*, která zřejmě nezůstane osamocena. Naznačoval to už sborník editovaný *Davidem Talem* z roku 2001, který zachycoval relevantní literaturu v širokém průřezu národních historiografií všech zemí participujících na konfliktu. Posledním potvrzením tohoto trendu je zatím práce *R. McNamary* z roku 2003 o velmocenských vztazích na Středním východě 1952–67.

Zvláštní kapitolou zůstávají archivy sovětské, respektive ruské. Moskva sice zveřejnila 2003 velice pozoruhodnou dvousvazkovou edici o sovětské politice na Blízkém východě po roce 1947, ale dokumenty pocháze-

jí výlučně z archivu ministerstva zahraničí, takže okolnosti rozhodovacího procesu v nejvyšších stranických grémiích nadále zůstávají tajenkou. Ostatně i přílišná „archivní žeň“ přinesla své zápory. Mnoho autorů se natolik soustředilo na detailní rozборы mezivelmocenských relací, že se začaly vytrácet dříve respektované regionální souvislosti událostí. Díky tomu zůstávalo v oběhu mnoho starších publikací a teprve nejnovější práce (*T. T. Petersen*, 2000) tyto nedostatky napravují novým bádáním.

Autorovou snahou bylo seznámit českého čtenáře alespoň s nejzákladnějšími výsledky výše zmíněného mnohostranného badatelského úsilí, neboť z větší části jsou i našim specialistům relativně málo známy. Je také mou milou povinností poděkovat všem zahraničním i domácím archivářům a knihovníkům, kteří mi vesměs vyšli všestranně vstříc. Obzvláštní dík patří také paní docentce Jiřině Šedinové a docentu Eduardu Gombárovi z Karlovy univerzity za trpělivé rady při hledání optimálních prepisů z arabštiny a novohebrejštiny a za celkové přehlednutí práce. Dík patří rovněž paní Drahušce Jelečkové z Historického ústavu AV, bez jejíž technické pomoci by kniha zůstala pouhým torzem.

Praha, červen 2005

J. Wanner

POVÁLEČNÝ

LABYRINT

Vývoj, který probíhal na Blízkém východě v letech následujících po palestinské válce 1948–49, byl plný nejistot. Navzdory tomu, že oblast byla přeplněna bezpočtem vlastních problémů, otrásal její stabilitou pokračující rozpad britského vlivu, který se Spojené státy pokoušely nahradit začleněním regionu do svého spěšně budovaného globálního bezpečnostního systému. Jelikož se však tento systém měl opírat také o regionální vojensko-politické aliance, znamenalo to, že všechny místní režimy, vesměs vnitřně otřesené nečekaným izraelským vítězstvím, měly být proti své vůli zavlečeny do „studené války“. V praxi to mělo za následek posílení antikolonialismu, vzestup radikálního nacionalismu a levicových politických seskupení, což pak zase iniciovalo rozsáhlé přesuny na vnitropolitické scéně řady zemí.

Otevřené rány

Velká Británie vstoupila do poválečného světa mimořádně hospodářsky vyčerpaná. Přestože ji svět nadále řadil k „velké trojce“ vítězných mocností, bylo nepochybné, že je z této trojice nejslabší a že válkou nejen nezískala, ale naopak jen těžce obhájila předválečné postavení. Tento fakt od základu měnil i britsko-americké vztahy, což při společné večeři připomenul už v červenci 1942 John Foster Dulles britskému ministru zahraničí Anthonymu Edenovi a vysokému úředníku jeho ministerstva siru Alexanderu Cadoganovi. Oba Angličané se shodli, že tento specialista Republikánské strany na zahraniční politiku ví málo o Evropě, je těžkopádný a má sklon k doktrinářskému posuzování problémů. Všichni tři muži se pak znovu setkali na zakládací konferenci OSN v San Francisku (du-